

Media-opvoeding

• door Kees Fieggen

een interview

TWEE ECHTPAREN ZIJN MIJN GESPREKSPARTNERS. STEPHAN IS AL JAREN LERAAR IN HET BASISONDERWIJS EN HEEFT SAMEN MET ANDREA KINDEREN IN DE LEEFTIJD VAN 5 TOT 14 JAAR. OOK TIMON STAAT AL JAREN VOOR DE KLAS, NET ALS STEPHAN NU VOOR GROEP (7 EN) 8; SAMEN MET WIETEKE HEEFT HIJ KINDEREN VAN 4-10 JAAR. BEIDE ECHTPAREN HEBBEN ERVOOR GEKOZEN OM GEEN TV IN HUIS TE HEBBEN EN WILLEN HUN KINDEREN MET DE HEER OPVOEDEN, MET VALLEN EN OPSTAAN. ALS VOORBEREIDING HEBBEN ZE OP MIJN VERZOEK EEN SPECIALE BIJLAGE VAN HET RD (VAN 11 JUNI 2014) GELEZEN. IK HAD HEN VAN TEVOREN OOK WAT VRAGEN GEMAILD.

Digitaal in het gezin

Dit is de titel van het eerste artikel en geeft de aftrap voor ons gesprek. Wat vinden ze van de aangereikte standaarden, die er op neerkomen dat kinderen op verschillende leeftijden maar een bepaalde tijd met digitale media bezig zouden mogen zijn?

Een lijn in de media-opvoeding vinden ze wel nuttig, maar een vaste tijd spreekt hen niet zo aan. Waarom zouden ze bijvoorbeeld als 10-jarige een uur moeten mogen volmaken als ze maar een half uur nodig hebben? S&A hebben pas vijf jaar internet en eigenlijk vanwege de kinderen, T&W vanaf het begin van hun huwelijk.

Stephan stelt dat internet eigenlijk chaos is, omdat het onbepaald is. Het is alsof je een mega-supermarkt (zoals in Frankrijk) binnenloopt: waar moet je naar toe, wat moet je kopen, er is eindeloos veel keus. Het is duidelijk dat hij er al aardig wat over gelezen heeft, zoals het boek “Digitale dementie” en nu is hij bezig in “Het ondiepe” van Nicholas Carr. Door veel te internetten ga je anders lezen, mis je diepgang, verlies je concentratie. Er zijn zelfs aanwijzingen dat je hersens erdoor achteruit gaan.

Beide stellen geven aan dat ‘geen tv’ wel een duidelijke keuze is, maar dat je via internet ook nogal wat kunt bekijken. Dat gebeurt soms ook. De computer is niet neutraal vanwege de mens die hem gebruikt: een mens is verslavings-gevoelig. Ook als je op internet geen verkeerde zaken opzoekt, kan het nog veel van je tijd wegsnoepen, kan het gewoon tijdverspilling zijn.

De computer staat in de huiskamer (alleen een laptop bij T&W) en dat betekent dat het gebruik ervan per definitie onder toezicht is. Ze willen dat de computer alleen gericht gebruikt wordt. Op de middelbare school hebben ze die voor sommige dingen wel nodig, zoals controleren van cijfers, roosters en voor werkstukken en het gebruik van email is standaard - veel scholen geven de leerlingen een eigen email-adres.

Bij sommige ouders die in de krant aan het woord kwamen, leek het wel of het gebruik van de media wordt gestimuleerd, maar daar kiezen deze ouders duidelijk niet voor. Helemaal zonder internet lijkt hen wel lastig, lijkt voor kinderen wel moeilijk. Het gevaar is mogelijk ook dat kinderen een dubbel leven gaan leiden: op school wordt er immers wel mee gewerkt.

De mobiel vanaf de brugklas

Hoe is hier hun beleid? Zelf hebben ze als kind nooit een mobiel gehad, maar nu lijkt het bijna een brevet van onvermogen van ouders te zijn als kinderen het niet hebben.

Zodra de kinderen naar de middelbare school gaan, krijgen ze een mobiel. Dat is een smartphone, want dat hebben bijna alle kinderen en het is sneu voor een kind om met een ‘gewoon ding’ te lopen. Maar: hij is prepaid en het tegoe is beperkt. Zeker als de afstand van huis naar school wat groter is, vinden beide stellen dat een mobiel extra veiligheid biedt - en ze kunnen bellen als ze een leuke band hebben.

Hij is niet voor internet-gebruik en de wifi-code krijgen de drie mobiel-bezitters in het huis van S&A niet. Laatst vroegen ze aan hun kinderen (12, 13 en 14) met telefoon: verrijkt de mobiel je leven? Hun antwoord was nee, hoewel ze er wel gebruik van maken. Deze kinderen zijn ook allemaal lezers, al spelen ze natuurlijk wel eens een digitaal spelletje.

Sociale media

Heel veel kinderen zitten als vanzelf op sociale media. Dat kan tot diep in de nacht doorgaan, zoals ik als docent ook zelf weet. De mobiel 's nachts beneden laten, lijkt soms bijna onbespreekbaar - terwijl het de nachtrust behoorlijk kan verstoren. Wat vinden deze ouders: is het goed op de sociale media actief te zijn, moet het onder toezicht of beter helemaal niet?

Facebook, Instagram, Twitter, WhatsApp: ze zijn bekend, ook bij de kinderen, maar ze gebruiken ze niet. De oudste van T&W heeft er wel eens naar gevraagd en de dochter van S&A wel eens naar WhatsApp. Beide stellen vinden dat je daarover met je kinderen in gesprek moet gaan, over wat goed en nuttig is. Het liken/disliken bij Facebook kan een vorm van pesten zijn en die meiden begrijpen dat ook.

Facebook is een probleem omdat je er eigenlijk niets van kunt verwijderen. Een dochter van S&A is wel eens door een ander (op een negatieve manier) daarop gezet: de ouders van dat kind waren verbaasd toen S&A vroegen om dat te verwijderen - zulke dingen gebeuren toch gewoon? Alles wat je ergens op internet zet, is bijna niet te verwijderen.

Natuurlijk is het minder leuk als je niet kunt meedoen met klasgenoten, maar echte vriendschappen zijn daar niet van afhankelijk.

Gewetensvorming

Weer een titel van een volgend artikel. Wat doen deze ouders daaraan? Wat is de rol van Gods Woord en bijvoorbeeld de Tien Geboden?

Ouders zijn wellicht niet de vormers van het geweten, maar dragen daar wel aan bij. Dat staat in wezen los van computers. Als ouders moet je eerlijk zijn - het kunnen erkennen als je faalt. In de media-opvoeding moet je laten zien dat je het meent wat je je kinderen wilt leren: je bent voorbeeld. Maar ze mogen wel zien dat het niet vanzelf goed gaat.

Het is goed om zo jong mogelijk uit te leggen waarom bepaalde dingen niet goed zijn. Zo hebben twee van de kinderen op school lessen gehad over cyberpesten - en dat

heeft wel indruk gemaakt. Maar begrijpen dat iets niet goed is, is niet genoeg: ze moeten er zelf naar leren handelen.

Gebed voor je kinderen is van groot belang.

Het is moeilijk om internet-regels direct uit de Bijbel te halen, maar er zijn wel morele lijnen te vinden natuurlijk. Soms wordt gezegd dat kinderen later uit de band zullen springen als hen van alles als kind/tiener verboden wordt: je moet ze er mee om leren gaan. S&A stellen de 'chargerende' vraag: vind je dat je kinderen moet leren roken? Of leren drinken? De vraag lijkt overdreven, maar toont wel aan dat niet alles geleerd hoeft te worden: je kunt dingen soms beter verbieden. Het "uit de band springen"-argument is volgens hen niet geldig. Zo weten we nu dat je met drinken beter tot na je 21e kunt wachten. Eigenlijk willen ze een aantal dingen buiten de deur houden: het is ons huis en zolang kinderen thuis wonen, zullen ze onder onze regels moeten werken.

In het onderwijs

Wat merken de beide leerkrachten: zijn er veranderingen merkbaar bij de kinderen in hun loopbaan van meer dan 10-15 jaar?

De concentratie van kinderen holt achteruit, vooral bij leerlingen met een lager IQ. Of daar echt een verband is tussen mediagebruik en concentratie, kunnen ze niet hard maken. De meesten hebben een smartphone in groep 8. Vijf jaar geleden was dat nog de helft. Maar onder schooltijd blijven ze in de tas. Het fenomeen Ipad-klas zien ze ook niet zitten: lezen doe je op de computer toch anders. Door vaak te sms'en (en door de sociale media) raken kinderen gewend aan het snel heen en weer schieten en is het moeilijker goed te leren. Als leerkrachten werken ze wel met het smart-board, maar dat wordt meestal niet intelligent gebruikt (meer als bord om op te schrijven en om tv te kijken), met maar af en toe typische smart-board toepassingen.

Aanbevelingen?

Welke aanbevelingen uit deze bijlage willen jullie onderstrepen en welke zouden jullie liever doorstrepen?

Onderstrepen bijvoorbeeld: telefoon beneden laten liggen. Dat betekent rust. Doorstrepen: niet standaard een tijd afspreken. Het lijkt beter om steeds gericht te werken, zoals werken op de computer zolang als nodig – niet zolang als afgesproken.

En: doe ook andere dingen met je kinderen, investeer daarin ook. Dat kost natuurlijk tijd, maar dat hoort bij een bewuste opvoeding. Het gevaar bestaat dat je de media gebruikt om kinderen rustig te houden; dat de media oppas zijn, omdat je meer tijd voor jezelf wilt.

